

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

МИТНЕ ПРАВО

ЕЛЕКТРОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування,
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок,
073 Менеджмент

ОДЕСА
ОНУ
2025

УДК 342.9:339.543(072)
М667

Укладач:

М. А. Баламуш, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та господарського права.

Рецензенти:

О. І. Миколенко, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Т. В. Степанова, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою економіко-правового факультету
ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 2 від 15 жовтня 2025 р.*

М667 **Митне право** [Електронний ресурс] : електрон. метод. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, 073 Менеджмент / уклад. М. А. Баламуш. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2025. – 93 с. – 1,1 МБ.

Методичний посібник укладено відповідно до робочих програм навчальної дисципліни «Митне право», яка передбачена у переліку основних та вибіркових дисциплін для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування та фондовий ринок, 073 Менеджмент.

Методичний посібник містить опис змісту дисципліни, перелік питань та методичні рекомендації для підготовки до практичних занять, пояснення до виконання самостійних завдань та рекомендовану літературу до них.

УДК 342.9:339.543(072)

ЗМІСТ

Вступ	4
Зміст навчальної дисципліни	7
Плани та методичні вказівки для підготовки до практичних занять	12
Питання для підсумкового контролю	79
Рекомендована література	82
Електронні інформаційні ресурси	92

ВСТУП

Метою вивчення Митного права полягає у формуванні здобувачів обсягу знань, умінь та навичок застосування чинного митного законодавства України в своїй практичній діяльності, особливо при розгляді справ кримінальні та адміністративні порушення правил, та шляхів взаємодії у цієї діяльності митних органів з іншими правоохоронними структурами нашої держави та інших країн, ознайомити здобувачів із суттю та значенням та юридичної природою митного права. Крім того, завданням викладання вибіркової дисципліни «Митне право» є формування знань у здобувачів-економістів розуміння сучасної митної політики України в умовах євроінтеграційних процесів.

Вивчення дисципліни «Митне право» є розуміння норми права, що регулюють суспільні відносини, які виникають у процесі переміщення через митний кордон України товарів, предметів і транспортних засобів, а також правові категорії, наукові погляди та концепції, характерні для науки митного права.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Митне право» є:

- ознайомити здобувачів із суттю та значенням та юридичної природою митного права;
- навчити правильно орієнтуватися в загальному митному законодавстві, яке регулює всі види суспільних відносин, пов'язаних з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України;
- допомоги здобувачам чітко розглянути правові засади міжнародного співробітництва з питань митної справи;
- ознайомити здобувачів з міжнародними організаціями з питань митної справи, які співпрацюють з митними органами України;
- навчити застосовувати отримані теоретичні знання в конкретних умовах суспільного життя та практичній діяльності.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі отримають комплексні знання щодо вирішення конкретних практичних ситуацій, що виникають при

перетині митного кордону та митному контролі, а також митному оформленні та митному декларуванні товарів та транспортних засобів.

Мета курсу – формування теоретичних знань та практичних навичок у сфері митних правовідносин щодо самостійного аналізу законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів; застосування норм митного права в названій ділянці; складенні та поданні митному органу необхідних документів при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України; здійснення аналітичної роботи.

Одним з обов'язкових елементів учбового плану для здобувачів є підготовка до практичних занять. Для цього здобувачам необхідно ознайомитися з рекомендованою учбовою, учбово-методичною літературою, нормативно-правовими актами з кожної теми. Виконання завдань по темах курсу є обов'язковою умовою підготовки до практичних занять. При підготовці до практичних занять необхідно:

- ознайомитись з питаннями теми;
- прочитати відповідні питання в підручнику або конспекті;
- ознайомитись з нормативними матеріалами;
- ознайомитись з літературними джерелами, які додаються в плані практичних занять;

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

1. предмет та юридичну природу митного права;
2. законодавчі акти і норми, що регулюють митні та міграційні відносини;
3. процедури митного контролю та митного оформлення;
4. міжнародні організації з питань митної справи;

вміти:

1. правильно застосовувати норми митного права у практичній діяльності;
2. правильно тлумачити класифікацію суб'єктів митного права;
3. аналізувати міжнародні Конвенції;

4. правильно визначати особливості, форми та види відповідальності, які мають бути застосовані за порушення митних правил.

Підсумковою формою контролю знань є складання заліку або іспиту.

До заліку або іспиту допускаються здобувачі, що відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на практичних заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали змістові модулі.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МИТНЕ ПРАВО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Загально-теоретичні основи митного права

ТЕМА 1. Поняття митного права та митної політики держави

Поняття «митна справа». Історія виникнення і розвитку митної справи. Правове регулювання митної справи в Україні. Структурні елементи митної справи. Визначення поняття «митне право». Аналіз дискусійного питання про місце митного права в правовій системі. Предмет правового регулювання митного права. Принципи митного права та їх класифікація. Система та джерела митного права. Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів. Механізм та засоби здійснення митної політики України. Співвідношення митної справи, митного права та митної політики. Аналіз напрямків сучасної митної політики.

ТЕМА 2. Міжнародне співробітництво України

з питань митної справи

Інтегрування митної системи України до світової митної системи. Міжнародні конвенції як джерела міжнародного митного права. Види міжнародних договорів. Універсальні та спеціальні конвенції. Кодифікація, уніфікація та гармонізація у міжнародними митним праві. Міжнародна конвенція з спрощення та гармонізації митних процедур від 18 травня 1973 року. Міжнародні організації як основні суб'єкти функціонування митно-тарифних відносин на мезорівні. Всесвітня митна організація (ВМО). Світова Організація Торгівлі. Аналіз норм, вимог і положень системи ГАТТ/СОР. Діяльність ООН у міжнародно-правовим регулюванні. Митно-тарифні аспекти економічної інтеграції. Вдосконалення системи митного регулювання в Україні на основі

використання досвіду зарубіжних країн. Регіональне митне співробітництво України.

ТЕМА 3. Митний простір: національно-правові та міжнародно-правові аспекти

Визначення митного простору. Поняття «митний суверенітет», «суверенні права», «юрисдикція держави». Поняття «державна територія» та «митна територія», їх співвідношення. Роль митного анклаву як інституту митного права. Митний кордон та державний кордон. Поняття і значення прилеглої зони, межі та правовий режим. Правовий статус виключної економічної зони та континентального шельфу. Митний сервітут як аспект митного простору, його значення та характеристика. Митний союз.

ТЕМА 4. Система митних органів. Служба в митних органах України

Митні органи України. Система митних органів України та їх правовий статус. Служба в митних органах. Основні завдання і функції митної служби. Характеристика умов проходження служби в митних органах. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Перелік загальних критеріїв оцінки претендентів на посади в митних органах. Порядок присвоєння спеціальних звань працівникам митних органів. Порядок проведення атестації. Просування посадових осіб по службі. Підстави для звільнення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій. Заходи правового захисту працівників митних органів. Самозахист працівників митних органів як різновид правового захисту працівників митних органів, передбачений митним законодавством. Соціальний захист працівників митних органів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Засоби здійснення митної політики

ТЕМА 5. Митні формальності та митний контроль

Значення митних формальностей у митному праві. Види митних формальностей. Категорія «контроль» в контексті реалізації митної політики держави, яку слід розуміти в широкому та вузькому розумінні слова. Поняття, задачі та принципи митного контролю. Класифікація митного контролю. Форми та методи здійснення митного контролю. Тривалість перебування під митним контролем. Визначення зони митного контролю та зони спрощеного митного контролю. Основні функції митного контролю.

ТЕМА 6. Переміщення товарів через митний кордон

Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України. Порядок переміщення фізичних осіб через митний кордон України. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян. Порядок переміщення через митний кордон об'єктів інтелектуальної власності. Перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян. Переміщення валюти через митний кордон України.

ТЕМА 7. Митні процедури у митному праві

Загальні положення митних процедур та їх визначення. Види митних процедур: імпорт, реімпорт, експорт, митний склад, вільна зона, митний транзит, перевантаження, каботажне транспортування товарів, переробка на митній території, переробка за межами митної території, реекспорт, переробка товарів для внутрішнього споживання, тимчасове ввезення.

ТЕМА 8. Міжнародно-правове регулювання митної вартості, класифікації та кодування товарів

Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях, їх значення для розвитку міжнародної торгівлі. Система кодування товарів. Основні міжнародно-правові зобов'язання з міжнародної конвенції о Гармонізованій системі опису та кодування товарів від 14 червня 1983 року. Діяльність Всесвітньої міжнародної конвенції о Гармонізованій системі опису та кодування товарів. Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні.

Поняття процесу митної вартості товарів та її значення для міжнародної торгівлі. Розмір митної вартості. Брюссельська конвенція з митної вартості: значення, функції. Міжнародні договори у сфері митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості.

ТЕМА 9. Міжнародно-правове регулювання ЗЕД

Поняття «митний тариф». Правова структура та основні принципи митного тарифу. Види митних тарифів та їх значення. Робота України щодо пристосування свого механізму зовнішньоторговельного регулювання до вимог ГАТТ/СОР, основні заходи в цьому напрямі. Механізм митно-тарифного регулювання. Поняття та види мита у міжнародному митному регулюванні. Порядок сплати мита та звільнення від сплати мита. Особливі види мита. Визначення митної ставки, її рівень та розмір. Визначення країни походження товару. Митна вартість і методи її визначення. Митні збори, їх класифікація. Система митних привілеїв та преференцій у міжнародних відносинах.

ТЕМА 10. Боротьба із митними правопорушеннями

Визначення поняття «порушення митних правил». Ознаки митного правопорушення, та їх загальна характеристика. Особливості визначення юридичного складу порушення митних правил. Класифікація порушень митних правил. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: поняття, мета та основні функції. Підстави для притягнення до адміністративної

відповідальності за митні правопорушення. Поняття та ознаки адміністративного стягнення за порушення митних правил. Правила накладення адміністративних стягнень за митне правопорушення. Характеристика стягнень, які можуть бути накладені за порушення митних правил. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

ПЛАНИ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

«МИТНЕ ПРАВО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Загально-теоретичні основи митного права

ТЕМА 1. Поняття митного права та митної політики держави

Питання для обговорення

1. Поняття «митна справа».
2. Історія виникнення і розвитку митної справи.
3. Правове регулювання митної справи в Україні. Структурні елементи митної справи.
4. Визначення поняття «митне право». Аналіз дискусійного питання про місце митного права в правовій системі.
5. Предмет правового регулювання митного права.
6. Принципи митного права та їх класифікація.
7. Система та джерела митного права.
8. Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів. Механізм та засоби здійснення митної політики України.
9. Співвідношення митної справи, митного права та митної політики.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Аналіз дискусійного питання про місце митного права в правовій системі.
2. Аналіз напрямків сучасної митної політики.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Державна митна справа в Україні. Перш ніж підійти до розгляду питання про митну справу, здобувачам слід ознайомитися з його поняттям. Під державною митною справою України розуміється – встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньо - економічної діяльності (далі по тексту – УКТ ЗЕД), здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію митної політики України (ст.7 МКУ).

Отже, здобувач повинен розуміти, що державна митна справа є багато структурним явищем й включає в себе низку організаційно-регуляторних, тарифних та правоохоронних заходів держави по захисту власних національних інтересів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Зміст державної митної справи складають не тільки її напрямки, але й компетенція державних митних та інших органів, суб'єктивні права і юридичні обов'язки учасників митних правовідносин. Вони стосуються багатьох інститутів митного права і є засобом реалізації митної політики.

Державна митна справа як засіб забезпечення прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб має внутрішній та зовнішній аспект. Внутрішній аспект пов'язаний із безпекою людини, наприклад, від незаконного переміщення наркотичних засобів прекурсорів інших подібних їм за дією препаратів, неякісних лікарських препаратів, продуктів харчування, товарів народного споживання тощо. Це також стосується наповнення вітчизняного ринку тими товарами, що їх не виробляють вітчизняні підприємці. Зовнішній аспект пов'язаний із задоволенням культурних та інших потреб населення України:

міжнародний туризм, міжнародний культурний обмін, лікування за кордоном, навчання, спілкування із родичами, міграція тощо. Особливе значення має зовнішньоекономічна діяльність та кооперація із зарубіжними підприємцями.

Реалізація державної митної справи ґрунтується на основоположних положеннях, які ще називають принципами. Ст. 8 МКУ містить у собі перелік наступних принципів: 1) виключної юрисдикції України на її митній території; 2) виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи; 3) законності та презумпції невинуватості; 4) єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; 5) спрощення законної торгівлі; 6) визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; 7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; 8) заохочення доброчесності; 9) гласності та прозорості; 10) відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються МКУ.

Оскільки державна митна справа не є незмінною і перебуває у постійному розвитку, тому з ускладненням завдань державної митної політики корегуються і її пріоритети та засоби здійснення. У той же час стратегічно державна митна справа завжди спрямована на досягнення гуманітарних, політичних, економічних, фінскальних, правоохоронних і регулятивних завдань держави.

Здобувач має ознайомитись із поняття митного права та його джерелами. Поняття митного права виводиться із загальнотеоретичних підходів до права як галузі, законодавства, науки та навчальної дисципліни. Становлення незалежної держави, реалізація її гуманітарних та економічних програм, намагання віднайти зарубіжні ринки збуту товару активізували наукову увагу до митного права.

Митне право – це комплексна галузь права, система встановлених (санкціонованих) державою правових норм різної галузевої приналежності, що регулюють суспільні відносини у сфері державної митної справи і державної митної політики.

Предмет митного права складають – суспільні організаційні відносини, що складаються в процесі і з приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Митно-правовими відносинами вважаються врегульовані нормами митного права суспільні відносини, учасники яких є носіями суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, що пов'язані з переміщенням матеріальних цінностей через митний кордон України. У загальній формі структура суспільних відносин у сфері митної діяльності визначена МКУ.

Митно-правове регулювання в нашій країні розвивається в напрямі гармонізації й уніфікації з загальноприйнятими міжнародними нормами й практикою. У відповідності зі ст. 7 МК України, якщо ратифікованим Україною міжнародним договором установлені інші правила, ніж ті, котрі передбачені внутрішнім законодавством з митної справи, то застосовуються норми міжнародних договорів.

Джерела митного права – різноманітні зовнішні форми вираження норм митного права, які встановлюють загальні правила поведінки суб'єктів у митній сфері. Основним джерелом митного права, як і інших галузей законодавства, є Конституція України. В ній встановлено низку норм, які мають загальне значення: про спрямування діяльності держави та її органів, про верховенство права, про міжнародні договори як частину національного законодавства України, про забезпечення регулювання і захисту власності, екологічної безпеки й підтримання екологічної рівноваги на території України, захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки, спрямованість зовнішньоекономічної діяльності на забезпечення національних інтересів шляхом підтримання мирного й взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства та інші. Другий рівень конституційних норм – спеціальний і встановлює висхідні засади митної діяльності в Україні. Так, відповідно до п. 9 ст. 92 Конституції України засади зовнішньоекономічної діяльності і митної справи визначаються виключно законами України. За пунктом 22 цієї статті виключно законами України також

встановлюється державний бюджет і бюджетна система; система оподаткування; податки і збори; засади створення й функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційних ринків; статус національної валюти, а також статус іноземних валют на території України.

Здобувач повинен усвідомлювати в чому полягає державна митна політика та знати її основні елементи. Державна митна справа тісним чином пов'язана з напрямками реалізації зовнішньої і внутрішньої політики країни, а також з розвитком співробітництва з іншими країнами у різних сферах.

Відповідно до ст. 5 МКУ державна політика у сфері державної митної справи - це система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, які реалізуються через:

- 1) механізми тарифного та нетарифного регулювання зовнішньо-економічної діяльності;
- 2) участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних договорах (конвенціях) з митних питань;
- 3) встановлення порядку переміщення товарів через митний кордон України та здійснення їх митного контролю;
- 4) законодавство України з питань державної митної справи.

Формування митної політики передбачає необхідність врахування двох важливих підходів її формування: фритредерство та протекціонізм. Якщо перший, фритредерство, означає - політику вільної торгівлі, за якої митні органи виконують переважно реєстраційні функції і не стягують імпорتنі мита та експортні, не встановлюють також обмеження на зовнішньоторговий обіг, то другий, протекціонізм, навпаки – спрямований на захист власної промисловості та власного товаровиробника від зарубіжних конкурентів на внутрішньому ринку. Для протекціонізму характерні високі митні тарифи та обмеження імпорту. У країнах, де сповідується політика протекціонізму, посилюється спеціалізація тарифів, що призводить до їх громіздкості та запутаності, частих змін, у яких важко розібратися не тільки експортерам та імпортерам, але й самим

митним органам. Тарифна політика при фритредерстві, як правило, стабільна. Тарифи мають низькі, інколи символічні ставки, а митні надходження до бюджету формуються лише на основі декількох статей.

При формуванні сучасної митної політики Україна враховує стан своєї економіки, геополітичне становище та необхідність залучення іноземних інвестицій, що не можливо зробити без розвитку політики фритредерства. Це пояснюється тим, що через країну проходять великі міжнародні транспортні артерії і Україна по суті є великим транспортним коридором. Будь-які спроби ускладнити пересування товарів по цих транспортних коридорах можуть призвести до важких наслідків для економіки. В той же час простежується тенденція до протекціонізму і захисту інтересів національного товаровиробника.

Крім того, здобувачам потрібно розуміти, що на митну політику України впливають й суб'єктивні чинники, геополітичні тенденції, які змушують враховувати національні інтереси в митній політиці, захищати економічні інтереси як країни у цілому, так і її окремих регіонів. Функціонально державна митна політика зводиться до забезпечення права громадян України на пересування, забезпечення економічних інтересів України, в тому числі й фіскальної політики, забезпечення міжнародного економічного, політичного, культурного та соціального співробітництва, зайняття місця у міжнародному розподілі ринків.

На сьогодні існує розгорнута нормативно-правова база, яка надає право митним органам України встановлювати та підтримувати міжнародні зв'язки у галузі митної справи як з митними органами зарубіжних країн, так і з міжнародними організаціями, статутна діяльність яких передбачає можливість здійснення співробітництва з митних питань. Розглядаючи правові засади міжнародного співробітництва з питань митної справи, особливу увагу слід звернути на положення, закріплені:

- Конституцією України від 28 червня 1996 р;
- Законом «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р.;
- Митним Кодексом України від 13.03.2012 р.

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44–45, №46-47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

ТЕМА 2. Міжнародне співробітництво України з питань митної справи

Питання для обговорення

1. Інтегрування митної системи України до світової митної системи.
2. Міжнародні конвенції як джерела міжнародного митного права.
3. Види міжнародних договорів.
4. Універсальні та спеціальні конвенції. Кодифікація, уніфікація та гармонізація у міжнародними митним праві.
5. Міжнародна конвенція з спрощення та гармонізації митних процедур від 18 травня 1973 року.
6. Міжнародні організації як основні суб'єкти функціонування митно-тарифних відносин на мезорівні.
7. Всесвітня митна організація (ВМО).
8. Світова Організація Торгівлі.
9. Аналіз норм, вимог і положень системи ГАТТ/СОР.
10. Діяльність ООН у міжнародно-правовим регулюванні.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Митно-тарифні аспекти економічної інтеграції.
2. Вдосконалення системи митного регулювання в Україні на основі використання досвіду зарубіжних країн.
3. Регіональне митне співробітництво України.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувач при розгляді питань теми повинен ознайомитись із міжнародними конвенціями, як джерелами міжнародного митного права. Перш ніж підійти до розгляду питання про міжнародні договори, здобувачеві варто зазначити систему джерел митного права, та вказати, яке місце посідають міжнародні договори в їх структурі. При відповіді здобувач має знати, чи всі міжнародні договори носять обов'язковий характер, чи можливо існують якісь можливості щодо набрання ними статусу «невід'ємної частини законодавства України». Необхідно також зазначити як відбувається сам процес ратифікації міжнародних договорів, вказати на їх вищу силу по відношенню до законів України. Було б цікаво почути про співвідношення міжнародних договорів з Конституцією.

Для повноти відповіді здобувач повинен назвати основні двосторонні договори нашої держави з іноземними, вказати також на багатосторонні договори, назвати основні з них, проаналізувати, розповісти про позитивні наслідки для України, які впливають з цих договорів.

Так, у міжнародному митному праві існує два види митних конвенцій:

- універсальні
- спеціальні конвенції.

Універсальні міжнародні митні конвенції – це багатосторонні міжнародні договори, які містять найбільш загальні міжнародно-правові митні норми, що регулюють найважливіші питання митної справи.

До числа найважливіших багатосторонніх міжнародних митних конвенцій можна віднести:

- Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотську конвенцію; Кіото, 1973 р.)
- Конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (Брюссель, 1983 р.)
- Митну конвенцію про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП; Женева, 14 листопада 1975 р.);
- Конвенцію про взаємне адміністративне сприяння в запобіганні, розслідуванні та припиненні митних правопорушень (Найробі, 9 червня 1977 р.) і т.д.

Спеціальні міжнародні митні конвенції - це міжнародні договори, об'єкт і мета яких становлять інтерес для невеликого кола держав.

До числа численних спеціальних міжнародних митних конвенцій відносяться:

- 1) договори про створення зон вільної торгівлі, митних союзів,
- 2) про визначення спільних напрямків співробітництва держав в митній сфері
- 3) договори за погодженням правил митного оформлення товарів, взаємного визнання митних документів і т. Д.

Здобувач має знати поняття і види суб'єктів міжнародного митного права. Саме з визначення суб'єктів, здобувачеві слід розпочинати відповідь на це питання. Суб'єкт міжнародного права - це носій міжнародних прав і обов'язків, що бере участь в певних міжнародних відносинах, врегульованих нормами міжнародного права.

Основними суб'єктами міжнародного права є держави.

Крім держав суб'єктами міжнародного права є також і міжнародні організації.

Міжнародна організація – це об'єднання держав відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору, створене для здійснення того чи іншого виду співпраці, що має необхідну систему органів і володіє автономними правами і обов'язками, обсяг яких визначається волею держав-членів.

Таким чином, виділяють 6 ознак міжнародної організації.

Ознаки міжнародної організації:

- 1) створення організації відповідно до міжнародного права;
- 2) установа на основі міжнародного договору;
- 3) здійснення міжнародною організацією співробітництва в конкретних областях діяльності;
- 4) наявність постійної організаційної структури;
- 5) наявність прав і обов'язків організації;
- 6) самостійні міжнародні права і обов'язки організації.

Згідно з коментарем Комісії міжнародного права ООН під «іншими суб'єктами» розуміються: Святий престол (Ватикан) і інші міжнародні утворення.

Всі міжнародні організації – суб'єкти міжнародного митного права можна поділити на універсальні і регіональні.

Всесвітня митна організація як інституціональна основа міжнародного митного співробітництва. Всесвітня митна організація була створена державами як Рада митного співробітництва (далі – РМС) на основі Міжнародної конвенції про створення РМС від 15 грудня 1950 р. У подальшому, в міру вступу в неї нових держав-членів організація набула світового представництва і світовий масштаб діяльності, в наслідок чого прийняла нове робоча назва – Всесвітня митна організація (ВМО).

Мета створення ВМО – забезпечення узгодженості та однаковості митних систем країн-членів, посилення вивчення проблем, що виникають в ході розвитку і поліпшення митної техніки і митного законодавства.

Перед Всесвітньою митною організацією (далі – ВМО), як міжнародною міжурядовою організацією всесвітнього масштабу, поставлені широкі завдання з організації міжнародного співробітництва в галузі митної справи, в тому числі розробці міжнародних митних конвенцій, спрямованих на зближення правового регулювання митних відносин, і рекомендацій по їх однаковому застосування та тлумачення.

Митні питання в діяльності Світової організації торгівлі. Компетенція СОТ охоплює більше 95% всієї світової торгівлі, яку ведуть 150 держав з населенням, що перевищує 5 мільярдів чоловік.

Функції СОТ:

- питання митно-тарифної політики (визначення ставок митних зборів, їх регулювання).
- регулюють митні формальності і митну оцінку товарів,
- класифікація і кодування товарів,
- митні процедури,
- боротьба з митними правопорушеннями.

Здобувач повинен ознайомитись із діяльністю ООН та інших міжнародних організацій у міжнародно-правовому митному регулюванні. Особливу роль в здійсненні міжнародного співробітництва в галузі митної справи держав відіграє ООН і її органи.

Здобувач повинен знати, що велике значення для розвитку міжнародного митного співробітництва мало утворення Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), спеціалізованої установи ООН, створеного в 1964 р.

ЮНКТАД є органом Генеральної Асамблеї ООН.

Основна мета організації – заохочення міжнародної торгівлі з метою прискорення економічного розвитку.

Основне завдання організації – вжиття заходів щодо лібералізації міжнародної торгівлі, скорочення і ліквідації митних і інших нетарифних бар'єрів в міжнародній торгівлі.

До компетенції ЮНКТАД входить розробка принципів і політики в галузі міжнародної торгівлі, координація національної митної політики держав ЄЕК ООН – це спеціалізована установа ООН, яке було організовано в 1947 р.

ЄЕК ООН є єдиним постійним органом багатостороннього економічного співробітництва між державами Європи.

До складу комісії входять всі європейські держави, а також США і Канада (всього 35 членів, включаючи Швейцарію).

ЄЕК ООН приймає в рамках свого регіону заходи, спрямовані на підтримку і зміцнення економічних відносин європейських країн, організовує дослідження техніко-економічних проблем і рівня економічного розвитку держав-членів.

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
3. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 32.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
4. Заключний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Маракеш) 1994 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_002#Text
5. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
6. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

Основна література

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс. 2018. 762 с.
https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/507/3_Miznarodne_publichne_pravo_Tom_1_v_nutri.pdf

2. Дорофєєва Л.М. Роль Всесвітньої митної організації та інших міжнародних інституцій в координації діяльності митних адміністрацій. *Право та державне управління*. 2018. № 3 (32), т. 1 49–56 с.

http://pdu-journal.kpu.zp.ua/eng/archive/3_2018/tom_1/9.pdf

ТЕМА 3. Митний простір: національно-правові та міжнародно-правові аспекти

Питання для обговорення

1. Визначення митного простору.
2. Поняття «митний суверенітет», «суверенні права», «юрисдикція держави».
3. Поняття «державна територія» та «митна територія», їх співвідношення.
4. Роль митного анклаву як інституту митного права.
5. Митний кордон та державний кордон.
6. Поняття і значення прилеглої зони, межі та правовий режим.
7. Правовий статус виключної економічної зони та континентального шельфу.
8. Митний союз.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Митний сервітут як аспект митного простору, його значення та характеристика.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувач повинен ознайомитись із поняття митної території та митного кордону України. Митне регулювання утримує у собі основні положення діючого порядку переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів на митну територію України чи за її межі, а також передбачає настання юридичної відповідальності за порушення митних правил.

Тому в митній справі і митному праві важливе місце займають категорії митної території, митного кордону, переміщення через митний кордон, які потребують свого ретельного розгляду та вивчення.

Виходячи з цього у ст. 9 МКУ надається чітке визначення митної території під якою розуміється – територія України, зайнята сушею, територіальне море, внутрішні води і повітряний простір, а також території вільних митних зон, штучні острови, установки і споруди, створені у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України, становлять митну територію України.

Ст. 10 МКУ визначає поняття Митного кордону України як межу митної території України. Митний кордон України збігається з державним кордоном України, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території зазначених островів, установок і споруд становлять митний кордон України. Закон України «Про державний кордон» у ст.1 визначає його поняття наступним чином – це лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – суші, вод, надр, повітряного простору.

Державний кордон України на місцевості позначається ясно видимими прикордонними знаками, форми, розмір і порядок встановлення яких визначаються законодавством України і міжнародними договорами України. Перетинання державного кордону України здійснюється у пунктах перепуску на шляхах сполучення через державний кордон з додержанням встановленого порядку. Залізничне, автомобільне, морське, річкове, поромне, повітряне та пішохідне сполучення через державний кордон України здійснюється в пунктах пропуску, що встановлюються Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства і міжнародних договорів України, а також поза пунктами пропуску через державний кордон України у випадках, визначених законодавством.

Крім того, здобувача необхідно ознайомитись із умовами переміщення через митний кордон України. Під переміщенням через митний кордон України треба розуміти сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на митну територію України, вивезенням з цієї території або транзит через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів у будь-який спосіб, будь-якими засобами та видами транспорту, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередачі.

Суверенітет держави – це особлива політико-юридична властивість, що означає верховенство державної влади на даній державно-організованій території і незалежність цієї влади в міжнародних відносинах.

Здобувач повинен ознайомитись з такими поняттями як:

Юрисдикція – (від лат. судочинство) означає повноваження органів та посадових осіб держави давати правову оцінку фактам, розв'язувати правові суперечки, розглядати правові питання.

Митний суверенітет і митна юрисдикція держави становлять митний простір.

Митна територія – це простір, на якому в повному обсязі діє митне законодавство даної країни. Саме це формулювання міститься в глосарії митних термінів ВМО.

Здобувач повинен розуміти, що за допомогою встановлення митної території визначається об'єкт митно-правового регулювання – митні відносини, під якими розуміються відносини, що виникають у зв'язку з переміщенням особами товарів і транспортних засобів через митний кордон.

Відповідно до Глави 2 Загального додатка Кіотської конвенції під митною територією розуміється територія, на якій застосовується митне законодавство Договірної Сторони.

Згідно ст. 24 ГАТТ під митною територією розуміється територія, стосовно якої діють окремі тарифи чи інші заходи регулювання торгівлі такої території з іншими територіями.

Як правило, митну територію складають:

- 1) сухопутна територія;
- 2) територіальні та внутрішні води;
- 3) повітряний простір над сухопутною територією і внутрішніми водами;
- 4) перебувають у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі штучні острови, установки і споруди, які знаходяться за межами території відповідної держави, але над якими останнім здійснює свою юрисдикцію.

Здобувачам необхідно дати визначення деяких понять: територіальне море, внутрішні води, континентальний шельф, виняткова економічна зона, прилегла зона.

Поняття митного кордону в міжнародному митному праві. Митні кордони – це межі митної території. Визначити точний зміст поняття митний кордон допоможе поняття державний кордон.

Митний кордон – це межі митної території, що збігаються з межами державної території, а також межі штучних островів, установок і споруд у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі, і межі особливих економічних зон.

Таким чином, здобувач має розуміти, що митний кордон зазвичай збігається з державним кордоном.

Відповідно до Закону України «Про державний кордон України», під державним кордоном розуміють – лінію і вертикальна поверхню, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору.

Державний кордон України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється:

- 1) на суші – по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах;
- 2) на морі – по зовнішній межі територіального моря України;

- 3) на судноплавних річках – по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (ручаях) – по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах - по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (ручаю), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (ручаю) в той чи інший бік;
- 4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах – відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення;
- 5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок (ручаїв), – по середині цих споруд або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

Однак, може відходити вглиб країни (в разі наявності в ній вільних митних зон) або виходити за межі державної території, державного кордону (в разі митного союзу даної країни з іншими країнами).

Виділяють внутрішній і зовнішній митні кордони.

Митний кордон складається з ряду митних контрольно-пропускних пунктів, в яких здійснюється митне оформлення і митний контроль.

Як правило, митні пункти пропуску збігаються територіально з пунктами пропуску через державний кордон, тобто збігаються з місцем знаходження прикордонних пунктів пропуску.

Види митних територій в міжнародному митному праві. Міжнародне митне право виділяють наступні види митних територій:

- 1) митні території окремих держав;
- 2) митні території митних союзів.

У ст. XXIV ГАТТ митний союз визначається як заміна однієї митної території двох або кількох митних територій. Митний союз характеризується:

- 1) формуванням спільної (сумісної) території, на якій здійснюється вільний обіг товарів;
- 2) встановленням спільної зовнішньої кордону для вжиття заходів щодо тарифного і нетарифного регулювання торгівлі з країнами – не членами митного союзу.

Митний союз – це зона вільної торгівлі, учасники якої узгодили свою митну політику по відношенню до держав-не членам.

Територія держав, що входять до митного союзу, являє собою єдину митну територію з єдиним митним тарифів і митного законодавства.

Митний сервітут.

Митний сервітут – добровільне самообмеження держави в області здійснення його митної юрисдикції на частини своєї території, переданої в оренду або будь-яке інше тимчасове користування строго цільового характеру.

У міжнародно-правовій літературі термін «сервітут» трактується досить широко – його застосовують не тільки до права транзиту через певну частину сухопутної території будь-якої держави, а й по відношенню до проходу суден і прольоту літальних апаратів через міжнародні морські протоки і канали, проходу по міжнародних ріках.

Територіальне море України

До територіального моря України належать прибережні морські води шириною 12 морських миль, відлічуваних від лінії найбільшого відпливу як на материку, так і на островах, що належать Україні, або від прямих вихідних ліній, які з'єднують відповідні точки. Географічні координати цих точок затверджуються в порядку, який встановлюється Кабінетом Міністрів України. В окремих випадках інша ширина територіального моря України може встановлюватись міжнародними договорами України, а при відсутності договорів – відповідно до загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Внутрішні води України

До внутрішніх вод України належать:

- 1) морські води, розташовані в бік берега від прямих вихідних ліній, прийнятих для відліку ширини територіального моря України;
- 2) води портів України, обмежені лінією, яка проходить через постійні портові споруди, які найбільше виступають у бік моря;
- 3) води заток, бухт, губ і лиманів, гаваней і рейдів, береги яких повністю належать Україні, до прямої лінії, проведеної від берега до берега в місці, де з боку моря вперше утворюється один або кілька проходів, якщо ширина кожного з них не перевищує 24 морських миль;
- 4) води заток, бухт, губ і лиманів, морів і проток, що історично належать Україні;
- 5) обмежена лінією державного кордону частина підземних водних об'єктів, а також вод річок, озер та інших водойм, береги яких належать Україні.

Законодавчі та нормативні документи

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
3. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
4. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

5. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. № 65. С. 2265.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>

Основна література

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс. 2018. 762 с.
https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/507/3_Miznarodne_publichne_pravo_Tom_1_v_nutri.pdf
2. Дорофєєва Л.М. Роль Всесвітньої митної організації та інших міжнародних інституцій в координації діяльності митних адміністрацій. *Право та державне управління*. 2018. № 3 (32), т. 1, 49–56 с.
http://pdu-journal.kpu.zp.ua/eng/archive/3_2018/tom_1/9.pdf

ТЕМА 4. Система митних органів. Служба в митних органах України

Питання для обговорення

1. Система митних органів України та їх правовий статус.
2. Служба в митних органах. Основні завдання і функції митної служби
3. Характеристика умов проходження служби в митних органах.
4. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Порядок присвоєння спеціальних звань працівникам митних органів.
5. Просування посадових осіб по службі.
6. Підстави для звільнення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Заходи правового захисту працівників митних органів.
2. Самозахист працівників митних органів як різновид правового захисту працівників митних органів, передбачений митним законодавством. Соціальний захист працівників митних органів.
3. Перелік загальних критеріїв оцінки претендентів на посади в митних органах
4. Порядок проведення атестації.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Митні органи України. Перш ніж підійти до розгляду питання цього питання, здобувачам слід ознайомитися трансформацією митних органів. Відсутність чітко сформованої і формалізованої Концепції розвитку митної справи, не сприяє однозначності щодо спрямувань подальшого трансформувannya національних митних органів. Замість міцної стратегії побудови і вдосконалення протягом семи років отримують розвитку різновекторні та недостатньо аргументовані ідеї. Зокрема:

– у 2013 році об'єднання митних і податкових органів відбувається із врахуванням досвіду Великої Британії;

– у 2014 році спочатку ліквідовується Міністерство доходів і зборів і відроджується самостійність митних органів, а потім раптово змінюється трансформацією міністерства на Державну фіскальну службу, у складі якої залишаються об'єднані податково-митні органи;

– у 2015 році вноситься законопроект щодо ліквідації митниць як юридичних осіб, а Уряд навіть оголошує передачу деяких митниць на аутсорсинг іноземним компаніям;

– у 2016 році пропонується законопроект про створення самостійної Національної митної служби України, а до ДФС запрошується для розробки плану реформування митної служби України спеціальна місія США, (де митні органи об'єднані з прикордонною службою);

– у 2017 році уряд спробує реформування територіальних органів ДФС, результатом яких стало би приєднання митниць в областях до єдиної в країні Міжрегіональної митниці;

– у січні 2018 року Кабінет міністрів скасовує обидва свої минулорічні рішення та оголошує нові підходи до реалізації роботи митних органів;

– у червні 2018 року з метою виявлення порушень митних правил, урядом запроваджується експеримент, під час якого право знаходитися в зонах митного контролю при здійсненні митних формальностей, а також доступ до автоматизованої системи митного оформлення, отримали поліцейські;

– у грудні 2018 року урядом ухвалюється рішення про реорганізацію ДФС шляхом поділу на Державну податкову службу та Державну митну службу.

І наприкінці, 6 березня 2019 р. Постановою Кабміну затверджено Положення про Державну митну службу України.

Здобувач повинен знати, що основним завданням ДМС, серед іншого, є реалізація державної митної політики, забезпечення митної безпеки та захисту митних інтересів України і створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, збереження належного балансу між митним контролем і спрощенням законної торгівлі; забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями, запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері державної митної справи, здійснення контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів.

Здобувач має ознайомитись із порядком та умовами проходження служби в митних органах. Основні засади проходження служби в митних органах визначено Конституцією України та МК України, «ст. 569 якого однозначно відносить посадових осіб цих органів до державних службовців, та формує перелік таких осіб, включаючи до нього, насамперед, працівників, на котрих покладається виконання завдань з реалізації державної митної справи, а

також здійснення організаційного, юридичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності цих органів».

Правовий стан посадових осіб митних органів визначається МК України, а в частині, не врегульованій ним, – законодавством про державну службу та іншими актами законодавства України.

Таким чином, здобувач має розуміти, що порядок та умови проходження служби в митних органах включають цілий комплекс нормативних джерел, до яких відносимо Закони України «Про державну службу», «Про запобігання корупції», «Про очищення влади», «Про відпустки», постанови Кабінету Міністрів України, якими затверджені: «Порядок проведення конкурсу на зайняття посад державної служби», «Типовий порядок проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців», «Порядок надання державним службовцям матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань, умови оплати праці» тощо.

Сучасні зміни в регулюванні взаємовідносин у сфері державної служби, відбилися на формування нових підходів і до служби в митних органах, які були все менше «значними» і все більше уніфікованими. Стосовно ст. 570 МКУ «до митних органів можуть бути прийняті на конкурсній основі, або шляхом переведення на рівнозначну або нижчу посаду з іншого державного органу, громадяни України, які досягли 18-ти річного віку і здатні за своїми діловими та моральними якостями, освітнім рівнем і станом здоров'я виконувати завдання, покладені на такі органи. Обмеження щодо такої служби стосується осіб, які в установленому порядку визнані недієздатними або обмеженими у дієздатності, особи, які мають судимість за вчинення умисного злочину, а також особи, які протягом року, що передував їх зверненню до митного органу з приводу працевлаштування, притягувалися до адміністративної відповідальності за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Здобувач повинен ознайомитись із засадами антикорупційної політики в діяльності митних органів. Враховуючи, що митні служби всього світу відіграють ключову роль у сприянні торгівлі, збиранню податків, захисту

суспільства та національної безпеки, спеціалісти роблять висновок, що саме брак чесності в митних органах може створювати перешкоди для торгівлі та інвестиційних можливостей, руйнувати довіру суспільства до уряду та піддавати небезпеці добробут усього населення.

У 2014 році Україна взяла на себе зобов'язання у механізмі модернізації митних органів імплементувати Митні прототипи ЄС. Основними задачами реалізації четвертого стандарту Митних прототипів стало: розвиток та виконання етичних принципів для митної адміністрації, які натякають на обов'язкові стандарти професійної і особистої поведінки, що схвалені та підтримуються керівництвом; розвиток і впровадження структур в сфері набору персоналу, навчання, котрі забезпечують реалізацію і визнання етичних принципів; розвиток і впровадження структури управління та організації, за допомогою якої виконується усунення чи зменшення шансів для неправомірної поведінки і корупції, а також структура внутрішніх санкцій для неправомірних дій співробітників.

Здобувач має усвідомлювати, що досягнення таких цілей має реалізуватися комплексним процесом реалізації, який включає правове і матеріальне забезпечення, якісний рівень професійної підготовки, продуктивну і уніфіковану структуру організації діяльності з упором на мінімізацію суб'єктивного впливу митного службовця і інші елементи.

До нормативно-правових актів, що деталізують основні вимоги щодо етики поведінки посадових осіб митних органів відносяться: МК України , Кодекс поведінки працівників, до функціональних обов'язків яких належить здійснення управління кордонами, Правила етичної поведінки та запобігання корупції в органах ДФС, а також: наказ ДФС від 02 жовтня 2015 р. № 747 «Про організацію роботи, спрямованої на запобігання корупції та забезпечення безпеки в органах ДФС України» та ряд внутрішніх наказів.

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.03.2016 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text>
5. Про спеціальні звання посадових осіб митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 р. № 501.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2020-%D0%BF#Text>
6. Деякі питання оплати праці посадових осіб та працівників митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021р. № 1103.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2021-%D0%BF#Text>
7. План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#Text>

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 1

1. Поняття «митна справа». Історія виникнення і розвитку митної справи.
2. Правове регулювання митної справи в Україні. Структурні елементи митної справи.
3. Визначення поняття «митне право». Аналіз дискусійного питання про місце митного права в правовій системі.
4. Предмет правового регулювання митного права. Принципи митного права та їх класифікація.
5. Система та джерела митного права.
6. Інтегрування митної системи України до світової митної системи. Міжнародні конвенції як джерела міжнародного митного права. Міжнародні організації як основні суб'єкти функціонування митно-тарифних відносин
7. Всесвітня митна організація (ВМО).
8. Світова Організація Торгівлі. Аналіз норм, вимог і положень системи ГАТТ/СОТ.
9. Система митних органів України та їх правовий статус.
10. Служба в митних органах. Основні завдання і функції митної служби
11. Характеристика умов проходження служби в митних органах.
12. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Перелік загальних критеріїв оцінки претендентів на посади в митних органах. Порядок присвоєння спеціальних звань працівникам митних органів.
13. Порядок проведення атестації. Просування посадових осіб по службі. Підстави для звільнення працівників митних органів, спеціалізованих митних установ і організацій.
14. Поняття «митний суверенітет», «суверенні права», «юрисдикція держави».
15. Поняття «державна територія» та «митна територія», їх співвідношення.
16. Роль митного анклаву як інституту митного права.
17. Митний кордон та державний кордон.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Засоби здійснення митної політики

ТЕМА 5. Митні формальності та митний контроль

Питання для обговорення

1. Значення митних формальностей у митному праві. Види митних формальностей.
2. Поняття, задачі та принципи митного контролю.
3. Класифікація митного контролю та основні функції митного контролю.
4. Форми та методи здійснення митного контролю. Тривалість перебування під митним контролем.
5. Визначення зони митного контролю та зони спрощеного митного контролю.
6. Визначення поняття «митне оформлення». Характеристика загальних положень митного оформлення: строки початку та завершення митного оформлення; місце та час його провадження; документи, необхідні для митного оформлення; правила залучення до митного оформлення декларантів; правила застосування спрощеного порядку митного оформлення.
7. Визначення правового статусу декларантів.
8. Аналіз основних видів декларацій, передбачених митним законодавством. Вантажна митна декларація як основний документ декларування товарів і транспортних засобів при здійсненні ЗЕД.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Особливі процедури митного контролю. Постмитний контроль.
2. Система управління ризиками. Експортний контроль
3. Визначення понять «митний брокер» та «митний перевізник», їх правового статусу.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувач повинен розуміти, що важливими складовими митної справи в будь-якій державі є митні формальності і митні процедури. У них виражається основний зміст, суть митної справи.

Митні формальності представляють собою сукупності дій, підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою виконання вимог митного законодавства.

Визначення поняття митні формальності міститься в розділі 2 Загального додатка до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18 травня 1973 року в редакції протоколу 1999 року (Киотської конвенції).

Цілі правового регулювання митних формальностей на міжнародному рівні.

- 1) Полегшення розвитку міжнародної торгівлі шляхом спрощення митних процедур;
- 2) Створення прозорих митних процедур;
- 3) Забезпечення сприяння законослухняним учасникам ЗЕД (оскільки для них встановлюються пільгові процедури проходження митних формальностей, так звані спеціальні митні процедури);
- 4) Зниження комерційних витрат на здійснення митних формальностей;
- 5) Підвищення конкурентоспроможності товарів;
- 6) Надання ясною інформацією про права та обов'язки учасників ЗЕД в процесі проходження ними митних процедур.

Види митних формальностей.

Основний міжнародний договір – це Киотська конвенція, згідно з нею:

Митні формальності поділяються на:

- 1) митні формальності, що передують представленню декларації на товари;
- 2) митні формальності, пов'язані з приміщенням товарів під митну процедуру.

До першої групи митних формальностей відносяться:

1. Ввезення товарів на митну територію;
2. Подання товарів митним органам;
3. Розвантаження;
4. Тимчасове зберігання товарів.

До другої групи митних формальностей відносяться:

1. Декларування;
2. Випуск товарів.

Після прибуття на митну територію і надання митному органу документів перевізник або декларант має можливість здійснення наступних дій і формальностей.

Дії:

1. розвантаження товарів;
2. перевантаження товарів;
3. заміна транспортного засобу.

Формальності:

1. тимчасове зберігання;
2. митне декларування;
3. випуск товарів.

Тимчасове зберігання – зберігання товарів під митним контролем в спеціально обладнаних місцях (складах тимчасового зберігання), затверджених митною службою, в очікуванні подачі митної декларації.

Здобувач має знати, що тривалість тимчасового зберігання не встановлюється в Кіотській конвенції. Основна вимога – тривалість часу повинна бути достатньою для того, щоб імпортер мав можливість завершити формальності, необхідні для розміщення товарів під митний процедуру.

Митний контроль – сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Зона митного контролю – місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності.

Зони митного контролю створюються:

- у пунктах пропуску на митному кордоні України;
- у межах прикордонної смуги на державному кордоні України;
- у морських та річкових портах;
- в аеропортах;
- на залізничних станціях;
- у вільних митних зонах;
- на складах тимчасового зберігання;
- в інших місцях, визначених митними органами.

Суб'єкти митного контролю:

- митні органи та їх посадові особи;
- суб'єкти, що переміщують товари та особи, які надають їм сприяння (декларант, митний брокер);
- особи, які сприяють у проведенні митного контролю (експерти, фахівці, мед. працівники).

Здобувач має ознайомитись із поняттям та строками митного контролю. Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України. Митний контроль здійснюється виключно митними органами відповідно до МКУ та інших законів України.

Митний контроль передбачає виконання митними органами мінімуму митних формальностей, необхідних для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи. Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються КМУ.

Митний контроль є складовою частиною митних формальностей або процедур під якими п. 21 ст. 4 МКУ розуміється – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання. До їх складу митних формальностей відносять також інші складові: попередній контроль, декларування, митне оформлення, сплату митних платежів.

Товари і транспортні засоби перебувають під митним контролем з моменту його початку і до закінчення згідно з заявленим митним режимом. У разі ввезення на митну територію України товарів і транспортних засобів митний контроль розпочинається з моменту перетинання ними митного кордону України. У разі вивезення за межі митної території України митний контроль розпочинається з моменту пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного оформлення та їх декларування в установленому МКУ порядку.

Тривалість перебування товарів і транспортних засобів під митним контролем на території зони митного контролю у пункті пропуску на митному кордоні України встановлюється відповідно до технологічної схеми пропуску через митний кордон осіб, товарів і транспортних засобів, але не може перевищувати чотирьох годин робочого часу та не більше 180 діб або часу дії обраного митного режиму. Граничний строк перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України не може перевищувати 30 днів, а для автомобільного транспорту - п'ять днів з моменту прибуття у пункт пропуску через державний кордон України для здійснення митних процедур. (Ст. 199 МКУ).

Митний контроль закінчується: 1) у разі ввезення на митну територію України – після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України; 2) у разі вивезення за межі митної території України - після здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів та перетинання ними митного кордону України, за винятком митних режимів, які передбачають перебування під митним контролем протягом усього часу дії митного режиму.

Здобувача потрібно ознайомитись із поняттям зони митного контролю. Зони митного контролю можуть бути постійними, у разі регулярного розміщення на їх території товарів, що підлягають митному контролю, або тимчасовими, які утворюються на час здійснення митного контролю. Порядок створення зон митного контролю, режим їх функціонування відповідно до МКУ визначаються КМУ. Зони митного контролю в межах пунктів пропуску через державний кордон України створюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону України та центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту. В пунктах на митному кордоні України, які є межею спеціальних митних зон, митниці самостійно визначають території зон митного контролю. Зони митного контролю можуть бути створені і в приміщеннях підприємств, що зберігають товари і інші предмети під митним контролем, переміщення товарів за межі такої території дозволяється з дозволу митниці.

Важливе значення у митному оформленні має режим зони митного контролю та забезпечення законності і правопорядку у зоні митного контролю. Режим зони митного контролю – це встановлені законодавством України з питань митної справи приписи, заборони та обмеження щодо перебування товарів, транспортних засобів та громадян, умови розташування будівель та споруд, а також проведення господарських робіт у зоні митного контролю. Забезпечення безпеки громадян, а також схоронності товарів, що переміщуються через митний кордон України, дотримання режиму, законності та правопорядку у зоні митного контролю покладається на відповідні митні органи. Митні органи у межах своїх повноважень, визначених МКУ, мають право застосовувати примусові заходи до порушників режиму зони митного контролю. Митні органи мають право у примусовому порядку зупиняти і повертати в зони митного контролю транспортні засоби та громадян, які без дозволу митних органів увійшли із зони митного контролю на митну територію України, а також морські та річкові судна, які без дозволу митних органів вийшли з зони митного

контролю за межі митної території України і не перебувають у територіальних водах інших держав.

Крім того, при розгляді теми необхідно розуміти форми митного контролю. Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів шляхом: 1) перевірки документів та відомостей; 2) митного огляду (огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян); 3) обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України; 4) усного опитування громадян та посадових осіб підприємств; 5) огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до МКУ та інших ЗУ покладено на митні органи; 6) перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України або перебувають під митним контролем; 7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів; 8) направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу.

Порядок здійснення митного контролю визначається КМУ відповідно до норм МКУ. Форми та обсяг контролю, достатнього для забезпечення додержання законодавства України з питань державної митної справи та міжнародних договорів України при митному оформленні, обираються на підставі результатів системи управління ризиками. На вимогу власника товарів, щодо яких визначено форму та обсяг митного контролю, або уповноваженої ним особи митні органи зобов'язані письмово повідомити про це протягом години, якщо інший строк повідомлення не визначено МКУ. Якщо за результатами застосування системи управління ризиками не визначено необхідності проведення митного огляду

товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митне оформлення та випуск цих товарів, транспортних засобів за рішенням митного органу можуть бути здійснені без пред'явлення зазначених товарів, транспортних засобів митному органу або з пред'явленням, але без проведення їх митного огляду.

Не потрібно забувати і про особливі процедури митного контролю при розгляді даної теми. Особливі процедури митного контролю складаються з трьох складових частин: 1) звільнення від митного огляду; 2) звільнення від окремих форм митного контролю; 3) здійснення митного контролю деяких видів товарів у першочерговому порядку.

Звільнення від митного огляду встановлюється тільки МКУ та іншими ЗУ, а також міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку. Незастосування митного контролю не означає звільнення від обов'язкового дотримання порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України.

Від процедури митного огляду звільняються наступні категорії фізичних осіб: Митному огляду не підлягає ручна поклажа та супроводжуваний багаж Президента України, Голови ВР України, народних депутатів України, Прем'єр - Міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними. Не оглядаються транспортні засоби та багаж осіб, що входять до складу міжнародних урядових делегацій, представників дипкорпусу та членів їх сімей. Звільнення від окремих форм митного контролю встановлюється МК, іншими законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВР України.

Ст. 360 МКУ передбачений спрощений порядок митного контролю та першочергове оформлення окремих товарів. У разі переміщення через митний кордон України товарів, необхідних для подолання наслідків стихійного лиха, аварій, катастроф, епідемій, а також живих тварин, органів та інших анатомічних матеріалів людини для потреб трансплантації, товарів, що мають обмежений

строк чи особливий режим зберігання, товарів військового призначення, радіоактивних матеріалів, фото-, аудіо- і відеоматеріалів для засобів масової інформації, товарів міжнародної технічної та гуманітарної допомоги, товарів, що переміщуються в рамках угод про виробничу кооперацію, товарів, що переміщуються за процедурою МДП, митний контроль таких товарів здійснюється першочергово. Огляд (переогляд) товарів, а також взяття проб та зразків таких товарів здійснюються тільки за виключних обставин.

Міжнародно-правові засади застосування митного контролю та митного оформлення.

Здобувач повинен знати основні положення – принципи, за допомогою яких здійснюється перетин товарів та предметів через митний кордон України (виключної юрисдикції України на її митній території; виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи; законності та презумпції невинуватості; єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; спрощення законної торгівлі; визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; заохочення доброчесності; гласності та прозорості; відповідальності всіх учасників відносин). Потім необхідно навести поняття митного контролю, зон здійснення митного контролю, навести перелік процедур, шляхом яких здійснюється реалізація митного контролю. Також потрібно звернути увагу на те, які товари не підлягають пропуску через митний кордон України, які лише обмежуються для ввозу та вивозу. Також треба знати порядок переміщення товарів і інших предметів через митну територію України (відомості, які необхідно оголосити при переміщенні). Останні положення даного питання дуже ретельно розписані у Митному кодексі України у Розділі VI.

Основним принципом переміщення товарів і транспортних засобів через митні кордони держав є принцип обов'язковості митного оформлення і митного контролю.

Митне оформлення та митний контроль виробляють митні органи держав.

При розгляді цього питання студенту потрібно указати, що митне оформлення товарів в повному обсязі та їх пропуск через митний кордон України здійснюється тільки після сплати відповідних митних платежів. Далі студент повинен назвати та коротко охарактеризувати групу митних платежів, які стягуються на митниці (мито, акцизний податок, податок на додану вартість). Потрібно дати тлумачення кожній частині цієї групи. В кінці відповіді студент повинен роз'яснити порядок сплати вищезазначених платежів та навести приклади видів і форм відповідальності суб'єктів, які не дотримуються особливостей процедур митного оформлення товарів.

Митне оформлення – це сукупність митних формальностей і процедур, що здійснюються особами і митними органами щодо товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митні кордони держав.

До умов здійснення митних процедур та інших формальностей відносяться: місце митного оформлення, час митного оформлення, терміни митного оформлення, а також принцип недискримінації при застосуванні митних формальностей.

Час митного оформлення. Митне оформлення має проводитися під час роботи митних органів. Але згідно сп. 3.2 Глави 3 Загального Додатка Кіотської конвенції щодо прохання відповідної особи та з причин, визнаних митними органами обґрунтованими, митні органи при наявності необхідних умов, здійснюють митне оформлення поза встановленими місцями і часом роботи митних органів. Стягуються за це митні збори повинні обмежуватися приблизною вартістю наданих послуг.

Терміни митного оформлення. Тривалі терміни митного оформлення або будь-які затримки в процесі здійснення митних процедур викликають, по-перше, додаткові технічні труднощі з просуванням товару від продавця до покупця (більш тривалі терміни доставки і виконання контрактів), по-друге, додаткові витрати на зберігання товарів в протязі часу оформлення, кредитування торгових операцій через подовження термінів кредитування.

Тому на міжнародно-правовому рівні встановлюється вимога про те, що терміни перевірки декларації на товари повинні бути максимально короткі. Одночасно або в можливо короткі терміни після реєстрації декларації.

Основна мета митного контролю - це виявлення за допомогою різних форм контролю відповідності проведених митних операцій і забезпечення фізичними і юридичними особами норм митного законодавства.

Законодавчі та нормативні документи

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 18. Ст. 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
3. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>
4. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 від 27.05.2008 р. № 43. Ст. 1430.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>
5. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. № 65. С. 2265.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>

7. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. 2012. № 56.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>

Основна література

1. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с.
https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/432/3_Mitne%20pravo_vnutri.pdf
2. Герчаківський С.Д. Митна справа: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. С. 290.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45653/1/%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9c%d0%a1_2020.pdf

ТЕМА 6. Переміщення товарів через митний кордон

Питання для обговорення

1. Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України.
2. Порядок переміщення фізичних осіб через митний кордон України.
3. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу.
4. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян.
5. Порядок переміщення через митний кордон об'єктів інтелектуальної власності .
6. Перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян.
7. Переміщення валюти через митний кордон України.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувача необхідно ознайомитись із умовами перетину митного кордону України. Під переміщенням через митний кордон України треба розуміти сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на митну територію України,

вивезенням з цієї території або транзит через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів у будь-який спосіб, будь-якими засобами та видами транспорту, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередачі.

Таким чином, поняття «переміщення через митний кордон» характеризується такими ознаками: 1) наявністю фактично здійснених вольових дій фізичних та юридичних осіб, зокрема суб'єктів ЗЕД, спрямованих на досягнення кінцевого, конкретного результату із ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзиту через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів із здійсненням вказаних дій у правовому режимі ввезення товарів, транспортних засобів та інших предметів на митну територію України, або їхнім вивезенням з митної території України, або транзитом через митну територію України; 2) наявністю певних засобів та способів, завдяки яким здійснюються перелічені вище дії; 3) здійснення зазначених дій щодо товарів, транспортних засобів та інших предметів, які підлягають пропуску через митний кордон України; 4) фактичним перетином митного кордону України товарами, транспортними засобами та іншими предметами.

Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України, які повинен знати здобувач при вивченні даної теми. До основних принципів переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України належать:

1. Свобода переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Громадяни та суб'єкти ЗЕД за умови дотримання вимог МКУ та інших законів України можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім тих, що заборонені до ввезення в Україну та вивезення з України, а також тих, щодо яких законом України встановлено обмеження в галузі зовнішньоекономічної діяльності.

2. Контрольованість переміщення. Відповідно до ст. 269 МКУ митному контролю підлягають усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України. Сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм МКУ, законів України та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, складають митний контроль.

3. Звільнення від окремих форм митного контролю. Звільнення від окремих форм митного контролю Звільнення від окремих форм митного контролю встановлюється МКУ, іншими законами України, а також міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку. Митному огляду не підлягають ручна поклажа та супроводжуваний багаж Президента України, Голови ВР України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, Першого віцепрем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними.

4. Митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Митне оформлення полягає у виконанні митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів. Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом часу, що його встановлюють митні органи за погодженням з органами, уповноваженими здійснювати інші види контролю.

5. Обов'язковість декларування певних товарів, транспортних засобів та інших предметів. Декларування здійснюється шляхом за явлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, транспортні засоби та інші предмети, мету їхнього

переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів, транспортних засобів та інших предметів.

6. Здійснення переміщення в чітко визначених місцях. Митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України резидентами (крім громадян), крім випадків переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через територію України у режимі транзиту, здійснюється митними органами, у зонах діяльності яких розташовані ці резиденти.

Заборони щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України відповідно до митного законодавства, які необхідно вміти характеризувати здобувачам при розгляді питань теми. Загальний перелік товарів, що не можуть бути пропущені через митний кордон України, включає товари: а) заборонені до ввезення в Україну; б) будь-які товари, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища (забраковані продукти харчування, клоновані ембріони людини); в) продукція та послуги, що містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду тощо, які суперечать відповідним нормам Конституції; г) товари, переміщення яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності (ст. 17 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»); д) клоновані ембріони людини (ст. 3 ЗУ від 14 грудня 2004 р. «Про заборону репродуктивного клонування людини»); е) у міжнародних поштових відправленнях – культурні цінності; ж) заборонені до вивезення з України предмети, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України; з) заборонені до транзиту через митну територію України; и) транзит будь-яких товарів, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища (ст. 17 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»);

к) щодо яких не було здійснено митне оформлення; л) які переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог МКУ та інших законів України.

Крім того, здобувач повинен ознайомитись із порядком виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України відповідно до норм чинного законодавства, а саме із умовами обмеження права громадянина України на виїзд з України може бути тимчасово обмежено у випадках, коли:

1) він обізнаний з відомостями, які становлять державну таємницю, – до закінчення терміну;

3) стосовно нього у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством, застосовано запобіжний захід, за умовами якого йому заборонено виїжджати за кордон, – до закінчення кримінального провадження або скасування відповідних обмежень;

4) він засуджений за вчинення кримінального правопорушення – до відбуття покарання або звільнення від покарання;

5) він ухиляється від виконання зобов'язань, покладених на нього судовим рішенням або рішенням інших органів (посадових осіб), що підлягає примусовому виконанню в порядку, встановленому законом, – до виконання зобов'язань або сплати заборгованості зі сплати аліментів;

9) він перебуває під адміністративним наглядом Національної поліції – до припинення нагляду.

10) він є керівником юридичної особи або постійного представництва нерезидента, що не виконує встановленого податкового обов'язку щодо сплати грошових зобов'язань, що призвело до виникнення у такої юридичної особи або постійного представництва нерезидента податкового боргу в сумі, що перевищує 1 мільйон гривень, та якщо такий податковий борг не сплачено протягом 240 календарних днів з дня вручення платнику податків податкової вимоги, – до погашення суми такого податкового боргу, у зв'язку з яким таке обмеження встановлюється.

Здобувачам потрібно знати правила перетинання державного кордону громадянами України.

Перетинання громадянами України державного кордону здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон та пунктах контролю за одним з таких документів, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну:

- 1) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- 2) дипломатичний паспорт;
- 3) службовий паспорт;
- 4) проїзний документ дитини (чинний протягом строку, на який він виданий);
- 5) посвідчення особи моряка;
- 6) посвідчення члена екіпажу.

Законодавчі та нормативні документи

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 18. Ст.1 01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
3. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>
4. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 вид 27.05.2008 р. № 43. Ст. 1430.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>
5. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

6. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. № 65. С. 2265.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>

7. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. 2012. № 56.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>

Основна література

1. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с.
https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/432/3_Mitne%20pravo_vnutri.pdf
2. Герчаківський С.Д. Митна справа: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. С. 290.
http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45653/1/%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9c%d0%a1_2020.pdf

ТЕМА 7. Митні процедури у митному праві

Питання для обговорення

1. Загальні положення митних процедур та їх визначення.
2. Імпорт, реімпорт,
3. Експорт, реекспорт
4. Митний склад, вільна зона,
5. Митний транзит, перевантаження, каботажне транспортування товарів,
6. Переробка на митній території, переробка за межами митної території, тимчасове вивезення та ввезення.
7. Митні формальності на різних видах транспорту.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувач, на основі здобутих знань на попередніх заняттях, повинен знати поняття та мету митного оформлення, при розгляді даної теми. Під митним оформленням розуміється – виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення (п. 23 ст. 4 МКУ).

Крім того, здобувач повинен вміти характеризувати поняття митного режиму та характеристика його складових. Товари та транспортні засоби, які перетинають митний кордон України переміщуються власниками у відповідності з їх митними режимами.

Митний режим – це комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення (п. 25 ст. 4 МКУ).

З метою застосування законодавства України з питань державної митної справи запроваджуються такі митні режими: 1) імпорт; 2) реімпорт; 3) експорт; 4) реекспорт; 5) транзит; 6) тимчасове ввезення; 7) тимчасове вивезення; 8) митний склад; 9) вільна митна зона; 10) безмитна торгівля; 11) переробка на митній території; 12) переробка за межами митної території; 13) знищення або руйнування; 14) відмова на користь держави.

Митні режими умовно можна поділити на дві основні групи: 1) до першої відносяться режими, при настанні яких товари переходять в повне розпорядження особи, яка їх переміщує, таким чином вони мають завершений характер. Це режими: експорту, імпорту, реекспорту, реімпорту. Митні режими, які відносяться до другої групи, допускають використання товарів тільки для окремих цілей при дотриманні встановлених митницею умов. До цієї групи відносять: митний склад, магазин безмитної торгівлі, транзит, переробку товарів, знищення товарів, відмову на користь держави. Більшість з зазначених режимів другої групи має своєю метою вирішення різноманітних економічних завдань:

зберігання товарів – режим митного складу; переробка товарів – режим переробки; використання товарів при використанні певних умов – режим тимчасового вивезення (ввезення).

Власник товару має право самостійно, в залежності від мети переміщення товару, обрати під час декларування його в митниці, відповідний митний режим. Митним законодавством дозволяється зміна митного режиму. Фізичній або юридичній особі дозволяється самостійно вибирати митний режим або змінювати його.

Види митних режимів.

1. Імпорт – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України (ст. 74 МКУ).

2. Реімпорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 77 МКУ).

3. Експорт – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення (ст. 82 МКУ).

4. Реекспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 85 МКУ).

5. Транзит товарів – це митний режим, відповідно до якого товари або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома митними органами України або в межах зони діяльності

одного митного органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 90 МКУ).

6. Тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання (ст. 103 МКУ).

7. Тимчасове вивезення товарів – це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання (ст.ст. 113–120 МКУ).

8. Митний склад – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 121–129 МКУ).

9. Вільна митна зона – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платіжками та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платіжками та застосуванням заходів нетарифного регулювання (ст. 130 МКУ).

10. Безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платіжками, установленими на імпорту та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 140 МКУ) .

11. Переробка на митній території – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки (ст. 147 МКУ).

12. Переробка товарів поза межами митної території України – це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту (ст. 162 МКУ).

13. Знищення або руйнування товарів – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорту цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 175 МКУ).

14. Відмова від товару на користь держави – це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь (ст. 183 МКУ).

Законодавчі та нормативні документи

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про місця доставки товарів транспортними засобами: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. 2012. № 59. Ст. 2383.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-12#Text>
3. Про затвердження переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття: Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-20#Text>
4. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12#Text>
5. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті : Наказ Міністерства фінансів України від 10.03. 2015 № 308.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0486-15#Text>
6. Про затвердження Порядку надання складським о'б'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу: Наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2012 р. № 61. Ст. 2491.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text>
7. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: Наказ МФУ від 30.05.2012 р. № 80. Ст. 3233.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12#Text>
8. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 40. Ст. 1522.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427-2012-%D0%BF#Text>

9. Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови КМУ від 21 травня 2012 № 461: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2013 р. № 879.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2013-%D0%BF#Text>

10. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 2552.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-12#Text>

Основна література

1. Лемеха Р. І. Правове регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспективи його вдосконалення. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса : Гельветика, 2020. С. 87–96.

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14094/Lemekha%20R.%20I.%20Legal%20regulation%20of%20customs%20regimes%20under%20the%20Customs%20Code%20of%20Ukraine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Додаткова література

1. Парагайло В.О. Адміністративно-правове регулювання порядку вивезення, ввезення та повернення в Україну культурних цінностей: автореф.дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.07 / В.О. Парагайло; нац. академія внутр.справ Київ, 2021. 22 с.

http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/18586/1/dysertatsiya_Parahaylo_sayt.pdf

2. Сторожук І. П. Адміністративно-правова протидія міграційним правопорушенням. *Правове забезпечення адміністративної реформи*. 2020. № 3–4. С. 235–239. <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/4/41.pdf>

ТЕМА 8. Міжнародно-правове регулювання митної вартості, класифікації та кодування товарів

Питання для обговорення

1. Митна вартість товарів. Документи, які підтверджують митну вартість товарів.
2. Методи визначення митної вартості.
3. Брюссельська конвенція з митної вартості: значення, функції.
4. Країна походження товару. Способи забезпечення сплати митних платежів.
5. Універсальні міжнародні договори щодо визначення країни походження товарів. Спеціальні договори щодо визначення країни походження товарів.
6. Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях, їх значення для розвитку міжнародної торгівлі.
7. Система кодування товарів. Ознайомлення з особливостями кодування і класифікації товарів відповідно до УКТ ЗЕД, а також з правилами її інтерпретації.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Основні міжнародно-правові зобов'язання з міжнародної конвенції о Гармонізованій системі опису та кодування товарів від 14 червня 1983 року.
2. Діяльність Всесвітньої міжнародної конвенції о Гармонізованій системі опису та кодування товарів. Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувачам необхідно ознайомитись із Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів. Вона уявляє собою

систематизований перелік товарів – Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності, у якій кожен товар має своє певне місце. УКТ ЗЕД використовується під час митного оформлення товарів.

В УКТ ЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними під позиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів. Для докладнішої товарної класифікації використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду. Структура десяти знакового цифрового кодового позначення товарів в УКТ ЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної під позиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної під категорії (десять знаків).

Здобувач має знати основні характеристики митної вартості та методи її визначення. Порядок визначення митної вартості врегульований у розділі III глави 8–9 МКУ.

Під митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, розуміється вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари. Відомості про митну вартість товарів використовуються у митній справі для: 1) нарахування митних платежів; 2) застосування інших заходів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України; 3) ведення митної статистики; 4) розрахунку податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Заявлення митної вартості товарів здійснюється декларантом або уповноваженою ним особою під час декларування товарів. Декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару під час митного декларування товарів та митного їх оформлення, зобов'язані: 1) заявляти митну вартість, визначену ними самостійно, у тому числі за результатами консультацій з митним органом, або скориговану за результатами контролю, здійсненого митним органом; 2) подавати митному органу достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватися на об'єктивних,

документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню; 3) нести всі додаткові витрати, пов'язані з коригуванням митної вартості або наданням митному органу додаткової інформації.

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами: 1) основним – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції); 2) другорядними: а) за ціною договору щодо ідентичних товарів; б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів; в) на основі віднімання вартості; г) на основі додавання вартості (обчислена вартість); г) резервний. Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції). Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу відповідно до норм МКУ.

Здобувачеві, при вивченні питань теми, необхідно знати поняття країни походження товару та критерії визначення країни походження товару. Країна походження товару визначається з метою застосування тарифних та нетарифних заходів регулювання ввезення товару на митну територію України та вивезення товару з цієї території, а також забезпечення обліку товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Визначення країни походження товару здійснюється на основі принципів міжнародної практики. Порядок визначення країни походження товару встановлюється КМ України на підставі положень МКУ.

Країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених МКУ. При цьому під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

Товарами, повністю виробленими у країні, вважаються: 1) корисні копалини, видобуті на її території або в її територіальних водах, або на її

континентальному шельфі і в морських надрах, якщо країна має виключне право на розробку цих надр; 2) рослинна продукція, вирощена та зібрана на її території; 3) живі тварини, що народилися і вирощені в цій країні; 4) продукція, одержана від тварин, вирощених у цій країні; 5) продукція мисливського, рибальського та морського промислів; 6) продукція морського промислу, видобута та/або вироблена у Світовому океані суднами цієї країни; 7) вторинна сировина та відходи, які є результатом виробничих та інших операцій, здійснених у країні; 8) продукція високих технологій, одержана у відкритому космосі на космічних кораблях, що належать цій країні чи орендуються нею.

Законодавчі та нормативні документи

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
3. Про Митний тариф України : Закон України від жовтня 2022 року № 2697-IX. *Відомості Верховної Ради України* 2022.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>

Основна література

1. Берестов І. В. Митне оформлення вантажних перевезень: Навч. Посібник. Берестов, О. С. Пестременко-Скрипка, А. В. Колісник та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2023. С. 121.
<http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/15091/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

ТЕМА 9. Міжнародно-правове регулювання ЗЕД

Питання для обговорення

1. Поняття «митний тариф». Види митних тарифів та їх значення.
2. Механізм митно-тарифного регулювання.
3. Мито. Види мита, які застосовуються в Україні, їх загальна характеристика (умови застосування).
4. Особливі види мита.
5. Ставки мита та їх види. Митний тариф України.
6. Класифікація заходів нетарифного регулювання ЗЕД.
7. Характеристика основних заходів нетарифного регулювання: квотування, ліцензування та контингентування.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Порядок сплати мита та звільнення від сплати мита.
2. Система митних привілеїв та преференцій у міжнародних відносинах.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувач повинен ознайомитись із поняття та види мита відповідно до чинного законодавства України. Мито – це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом та Митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита: 1) ввізне мито; 2) вивізне мито; 3) сезонне мито; 4) особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне (стаття 271 МКУ). Забороняється застосовувати інші види мита, крім тих, що встановлені МКУ.

Ввізне мито (імпортне мито) встановлюється на товари, що ввозяться на митну територію України. Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного

мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються ВР України шляхом прийняття законів України (стаття 272 МКУ).

Вивізне мито встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України (стаття 273 МКУ).

Сезонне мито. На окремі товари законом може встановлюватися сезонне мито на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита (стаття 274 МКУ).

Особливі види мита. У випадках, передбачених законами України (якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВР України), з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита: 1) спеціальне мито; 2) антидемпінгове мито; 3) компенсаційне мито (стаття 275 МКУ). Особливі види мита встановлюються на підставі рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів.

Спеціальне мито встановлюється, відповідно до вимог Закону «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну»: 1) як засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику; 2) як заходи у відповідь на дискримінаційні або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Крім того, здобувач має знати основні ставки мита при розгляді даного питання теми. В Україні у митному регулюванні застосовуються наступні види ставок мита: По способу нарахування:

- 1) адвалорна – у відсотках до встановленої бази оподаткування;
- 2) специфічна – у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;
- 3) комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита (стаття 280 МКУ).

Ставки мита, крім сезонного та особливих видів мита, встановлюються виключно законами України з питань оподаткування. Ввізне мито на товари, митне оформлення яких здійснюється в порядку, встановленому для підприємств, нараховується за ставками, встановленими Митним тарифом України. Сезонне мито нараховується за ставками, встановленими Законом України «Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції». Особливі види мита нараховуються за ставками, встановленими рішеннями Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів (стаття 288 МКУ).

Нетарифне регулювання – захисні заходи, які мають на меті в установленому порядку запобігти або пом'якшити збитки, які завдають національній економіці різким зростанням імпорту іноземних товарів, а також заходи, спрямовані на припинення нечесної конкуренції з боку іноземних експортерів.

Квоти (контингенти) глобальні – квоти, що встановлюються по товару (товарах) без зазначення конкретних країн (груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

Квоти (контингенти) групові – квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням групи країн, куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

Квота експортна (імпортна) – граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території України (імпортувати на територію України) протягом встановленого строку та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях;

Квоти (контингенти) індивідуальні – квоти, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або з якої він (вони) може імпортуватись;

Квоти спеціальні – граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом установленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру;

Законодавчі та нормативні документи

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
3. Про Митний тариф України : Закон України від жовтня 2022 року № 2697-IX. *Відомості Верховної Ради України* 2022.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>

Основна література

1. Берестов І. В. Митне оформлення вантажних перевезень: Навч. Посібник. Берестов, О. С. Пестременко-Скрипка, А. В. Колісник та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2023. С. 121.

<http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/15091/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

ТЕМА 10. Боротьба із митними правопорушеннями

Питання для обговорення

1. Визначення поняття «порушення митних правил». Ознаки митного правопорушення, та їх загальна характеристика.
2. Особливості визначення юридичного складу порушення митних правил. Класифікація порушень митних правил.
3. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: поняття, мета та основні функції. Підстави для притягнення до адміністративної відповідальності за митні правопорушення.
4. Поняття та ознаки адміністративного стягнення за порушення митних правил. Правила накладення адміністративних стягнень за митне правопорушення.
5. Характеристика стягнень, які можуть бути накладені за порушення митних правил
6. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

Теми для підготовки доповідей та презентацій

1. Характеристика обставин, що мають бути враховані при притягненні до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та при накладенні стягнення.
2. Поняття та загальна характеристика міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби з митними правопорушеннями.

3. Універсальна Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу в попередженні, розслідуванні та покаранні за митні правопорушення – Конвенція Найробі. Міжнародно-правове регулювання співробітництва і взаємодопомоги держав у митних справах.

Методичні вказівки до вивчення питань теми

Здобувач повинен ознайомитись із визначення поняття «порушення митних правил», ознаки митного правопорушення, та їх загальною характеристика. Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МКУ чи іншими законами України, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність (ст.458 МКУ).

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені МКУ, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Аналіз ознак адміністративної відповідальності за порушення митних правил дозволяє виділити три підстави, наявність яких може потягти за собою даний вид відповідальності: – нормативна підстава, тобто наявність системи норм права, що встановлюють адміністративну відповідальність і регулюють її;

- фактична підстава, якою є протиправне, винне діяння особи, що порушує правові приписи у сфері митної діяльності, тобто порушення митних правил;

- процесуальна підстава – правозастосовний акт уповноваженого органу щодо накладення стягнення на конкретну особу за конкретне порушення митних правил

Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

Адміністративній відповідальності за порушення у сфері митної діяльності притаманні такі риси:

1. адміністративна відповідальність у сфері митної діяльності настає за митні правопорушення, якщо ці порушення за своїм характером не спричиняють кримінальну відповідальність;
2. нормативні підстави адміністративної відповідальності у сфері митної діяльності (юридичні склади правопорушень) встановлюються виключно МКУ; 308
3. притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє осіб, винних у їх скоєнні, від обов'язку сплатити мито та інші податки і збори;
4. іноземці та особи без громадянства несуть відповідальність за порушення митних правил на загальних підставах;
5. повноваження на притягнення до відповідальності за порушення митних правил мають керівники митних органів або їх заступники та судді;
6. своє зовнішнє відображення адміністративна відповідальність знаходить у деліктних правовідносинах, що складаються між органом (посадовою особою), уповноваженою на притягнення до відповідальності, й особою, на яку покладається обов'язок зазнати відповідні обмеження за порушення норм митного права;
7. порядок притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил визначається МКУ, а в частині, не врегульованій ним,
8. відповідно до законодавства України про адміністративні правопорушення;
9. для застосування заходів відповідальності законодавством встановлено особливу процесуальну форму її реалізації – провадження в справах про

порушення митних правил; – засобами реалізації відповідальності є самостійні юридично репресивні примусові заходи

10. стягнення, специфічні за своїм змістом і відмінні від заходів кримінального покарання та дисциплінарного впливу;

11. оскарження рішень уповноважених органів щодо притягнення до відповідальності здійснюється в судовому або адміністративному (позасудовому) порядку.

Отже, адміністративна відповідальність за порушення митних правил - це специфічна форма реагування держави в особі митних органів або суду на вчинення правопорушень у сфері митної діяльності, згідно з якою особи, що скоїли ці проступки, повинні відповісти за свої протиправні діяння і понести за це покарання у встановлених митним законодавством формах.

Кримінальна відповідальність за контрабанду. Під контрабандою в законодавстві України розуміється переміщення певних предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Зазначені норми розміщені в чинному КК України у розділі VII – «Злочини у сфері господарської діяльності» (ст.201) та у розділі XII – «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення» (ст. 305).

Найбільшу суспільну небезпеку при порушенні митного законодавства представляє контрабанда. Відповідно до ст. 201 КК України «контрабанда, контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, – карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди. Ті ж дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, - караються

позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна» .

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (ст. 305 КК України) «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів або прекурсорів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, - карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів, що були предметом контрабанди.

Предметом контрабанди можуть виступати: 1) культурні цінності; 2) отруйні речовини; 3) сильнодіючі речовини; 4) вибухові речовини; 5) радіоактивні матеріали; 6) зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї); 7) спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації.

Контрабанда вважається закінченим злочином з моменту незаконного переміщення предметів і цінностей через митний кордон України, незалежно від того, перевезли товар через кордон чи дії правопорушників були припинені митницею чи прикордонниками.

Крім того, здобувач має знати основні моменти щодо «провадження у справах про порушення митних правил». Провадження в справах про порушення митних правил визначається як різновид провадження у справах про адміністративні правопорушення та складається з низки послідовних дій юрисдикційних органів, які згідно з нормами адміністративного та митного законодавства здійснюють заходи, спрямовані на притягнення правопорушників до відповідальності та на забезпечення виконання винесеної постанови.

Провадження у справі про порушення митних правил включає в себе виконання процесуальних дій, зазначених у ст. 508 МКУ, розгляд справи, винесення постанови та її перегляд у зв'язку з оскарженням (опротестуванням) (ст.486).

Завданнями провадження згідно з ст.486 МКУ є: своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з дотриманням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, та запобігання таким правопорушенням.

Приводами та підставами, відповідно до МКУ, для порушення провадження у справах про порушення митних правил є:

1. безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил;
2. повідомлення про вчинення порушення митних правил, одержані від інших органів (у тому числі митних);
3. повідомлення про вчинення порушення митних правил, одержані від митних і правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Здобувачам необхідно ознайомитись і зі стадіями провадження та процесуальних дій, при вивченні даного питання. Процесуальний регламент провадження в справах про адміністративні правопорушення складається із сукупності однорідних груп процесуальних дій щодо реалізації прав та взаємних обов'язків. Ці однорідні групи процесуальних дій прийнято називати стадіями. Стадії відрізняються одна від одної колом учасників провадження, характером проваджуваних дій та їх юридичною роллю. Завершення кожної стадії оформляється спеціальним процесуальним документом, який ніби підсумовує діяльність. Після прийняття такого акту розпочинається нова стадія. Стадії органічно пов'язані між собою; наступна, як правило, починається лише після того, коли закінчена попередня, на новій стадії перевіряється те, що було зроблено раніше. Здобувачам слід мати на увазі, що в чинному законодавстві такі стадії спеціально не виділяються. В юридичній літературі немає єдиної думки щодо їх кількості та назви.

Як правило, у спеціальній літературі виділяється чотири стадії провадження:

- порушення справи про порушення митних правил та мит не розслідування;
- розгляд справи по суті та винесення по ній постанови;
- перегляд справи у зв'язку з оскарженням або опротестуванням постанови у справі;
- виконання постанови у справі

До процесуальних дій, які можуть використовуватися в провадженні, належать (ст. 508 МКУ):

- складання протоколу про порушення митних правил;
- витребування документів, потрібних для провадження у справі про порушення митних правил;
- вилучення товарів, транспортних засобів і документів;
- митне обстеження;
- пред'явлення товарів, транспортних засобів і документів для впізнання;
- призначення експертизи;
- взяття проб і зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи).

Зазначені процесуальні дії мають за мету створити відповідну доказову базу для накладення адміністративного стягнення і, як наслідок, притягнення особи до відповідальності та мають вичерпний перелік. Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, має право доручити проведення конкретних процесуальних дій посадовій особі іншого митного органу. Доручення повинно бути виконано не більш як у п'ятиденний строк з дня його одержання.

Здобувач має ознайомитись із учасниками провадження у справах про порушення митних правил. У провадженні у справах про порушення митних правил беруть участь:

- 1) особи, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил;
- 2) власники товарів, транспортних засобів, заінтересовані особи;

- 3) представники осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та заінтересованих осіб (законні представники, представники, які діють на підставі довіреності, доручення);
- 4) захисники;
- 5) представники митних органів;
- 6) свідки;
- 7) експерти;
- 8) перекладачі;
- 9) поняті.

Види стягнень за порушення митних правил. До видів стягнень за порушення митних правил і принципи їхнього накладення, виходячи із ст. ст. 461–462 МКУ, та згідно зі ст. 461 застосовуються наступні види стягнень: 1) попередження; 2) штраф; 3) конфіскацію товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Попередження або штраф можуть застосовуватися тільки як основний вид стягнення за вчинене правопорушення. Конфіскація товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, може застосовуватися як основний і як додатковий вид стягнення. За одне і те саме порушення митних правил може накладатися тільки основне або основне і додаткове стягнення. Якщо статтею, якою встановлюється відповідальність за порушення митних правил, передбачається основне і додаткове стягнення,

застосування лише додаткового стягнення без основного не допускається, за винятком випадків, передбачених частиною другою ст.462 МКУ.

Попередження як стягнення за порушення митних правил є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому ст. 463 МКУ. Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступником у формі постанови про накладання адміністративного стягнення відповідного до ст. 527 МКУ. Постанова оголошується правопорушникові.

Штраф ст.464 МКУ є грошовим стягненням, що накладається на осіб за порушення митних правил у випадках і межах, встановлених 331 МКУ.

Конфіскація як стягнення за порушення митних правил полягає: у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів, зазначених у п. 3 ст. 465 МКУ, і безоплатній передачі їх у власність держави. Конфіскація товарів, транспортних засобів, зазначених у п. 3 ст.322 МКУ, застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення. Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, що визначаються та іншими законами України.

Нормативно-правові акти

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради РСР*. 1984. № 51. ст. 1122.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Кримінальний Кодекс України : Закон України від 5.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради 2001*. № 25–26. ст. 131.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Основна література

1. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с.
https://pravoizdat.com.ua/image/data/Files/432/3_Mitne%20pravo_vnutri.pdf

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття державної політики у сфері державної митної справи. Поняття та зміст державної митної справи.
2. Предмет та метод регулювання митного права. Принципи митного права.
3. Джерела митного права: поняття, види та система.
4. Міжнародні конвенції у митній сфері. Міжнародні договори з питань митної справи
5. Міжнародні організації з питань митної справи.
6. Міжнародні стандарти у сфері спрощення та гармонізації митних процедур.
7. Функції та завдання митних органів.
8. Митна служба України, структура.
9. Повноваження, права, обов'язки і обмеження посадових осіб митних органів.
10. Порядок прийняття на службу до митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій. Умови проходження служби в митних органах, просування посадових осіб по службі.
11. Поняття «митна територія» та «митний кордон».
12. Поняття територіального моря і внутрішніх вод.
13. Континентальний шельф.
14. Виняткова економічна зона і прилегла зона.
15. Види митних територій в міжнародному митному праві.
16. Митний союз.
17. Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України. Митний брокер. Агент з митного оформлення.
18. Заборони та обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України відповідно до митного законодавства.
19. Особливості переміщення через митний кордон України гуманітарної допомоги.

20. Особливості переміщення через митний кордон України культурних, історичних цінностей та товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності.
21. Особливості переміщення через митний кордон України валюти та валютних цінностей.
22. Поняття митного контролю. Його основні функції та етапи здійснення.
23. Тимчасове зберігання товарів під митним контролем, строки.
24. Види митного контролю. Зони та режими митного контролю. Форми митного контролю, їх загальна характеристика.
25. Перелік товарів, які можуть бути віднесені до особистих речей громадян.
26. Особистий огляд: підстави, порядок та наслідки проведення. Митні експертизи.
27. Права і обов'язки суб'єктів митного контролю. Особливі режими і процедури митного контролю.
28. Пропуск та оподаткування товарів, які ввозяться громадянами в Україну. Поняття та загальні положення митного оформлення.
29. Митне декларування: сутність, порядок здійснення. Види митного декларування.
30. Правовий статус декларанта. Строки декларування. Зміна, відкликання та визнання митної декларації недійсною.
31. Митний режим: сутність, види та характеристика.
32. Імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт – характеристика.
33. Вільна митна зона.
34. Порядок відкриття і ліквідації магазинів безмитної торгівлі.
35. Митний режим знищення та відмови на користь держави.
36. Митний тариф: поняття та значення.
37. Види мита. Розмір і ставка мита.
38. Принципи регулювання міжнародної торгівлі.
39. Нетарифні заходи регулювання.
40. Мито, його види. Ставки мита. Тарифні пільги.

41. Звільнення від оподаткування митом. Порядок і форми сплати митних платежів.
42. Країна походження товару. Митна вартість товарів: поняття та методи її визначення.
43. Сертифікат походження товарів, його форми, значення. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності
44. Особливості нарахування митних зборів.
45. Порушення митних правил: поняття та основні ознаки.
46. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил. Адміністративні стягнення за порушення митних правил.
47. Порядок застосування адміністративного затримання.
48. Проведення у справах про порушення митних правил: поняття, види, завдання.
49. Етапи та строки розгляду справи про порушення митних правил та винесення по ній постанови. Компроміс у справі про порушення митних правил.
50. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МИТНЕ ПРАВО»

Законодавчі та нормативні документи

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, ст. 552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради РСР*. 1984. № 51. ст. 1122.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. ст. 131.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.03.2016 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text>
7. Про виключну (морську) економічну зону: Закон України від 15 травня 1995 року *Відомості Верховної Ради України* 1995. № 21 Ст. 152.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про спеціальні звання посадових осіб митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 р. № 501.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2020-%D0%BF#Text>

9. Деякі питання оплати праці посадових осіб та працівників митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1103.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2021-%D0%BF#Text>
10. План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#Text>
11. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048#Text
12. Віденська конвенція про консульські зносини від 4 квітня 1963 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text
13. Женевська Конференція ООН по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) 1964 р.
URL: <https://www.un.org/ru/ga/unctad/>
14. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
15. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 32.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
16. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996. *Відомості Верховної Ради України* 1996. № 93–96 Ст.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
17. Заклучний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Маракеш) 1994 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_002#Text
18. Єдина конвенція про наркотичні засоби, ООН. 1961.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177#Text
19. Інтерпретація Міжнародних комерційних термінів INKOTERMS 2000.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text

20. Конвенція про оцінку товарів у митних цілях (Брюссель) 1950 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_184#Text
21. Конвенція про митні пільги для туристів (Нью-Йорк) 1954 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
22. Конвенція про транзитну торгівлю внутрішньоконтинентальних держав 1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_166#Text
23. Конвенція про взаємодопомогу в митних справах ЄЕС 1967 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_238#Text
24. Конвенція про тимчасовий ввіз (Стамбул) 1990 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
25. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_186#Text
26. Конвенція про психотропні речовини, ООН. 1971.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176#Text
27. Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (Відень) 1988 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text
28. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
29. Митна конвенція про карнет АТА для тимчасового допуску товарів (Конвенція АТА, Брюссель) 1961 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_428#Text
30. Митна конвенція про тимчасовий ввіз педагогічного матеріалу (Брюссель) 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
31. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень) 1971 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_372#Text
32. Митна конвенція про контейнери (Женева) 1972 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_013#Text

33. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери (Женева) 1972 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_013#Text
34. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
35. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева) 1975 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
36. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
37. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні 1982 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
38. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель) 1983 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079#Text
39. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, м. Найробі, 09.06.1977.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
40. Про участь України у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП 1975 р.): Закон України від 15 липня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України* 1994. № 33. С. 307.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117/94-%D0%B2%D1%80#Text>
41. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення: Закон України від 24 березня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 29. Ст. 371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1661-15#Text>

42. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>
43. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2005 р. «Про формування Єдиного економічного простору» : Указ Президента України від 15 червня 2005 р. № 952/2005 № 24. Ст. 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016#Text>
44. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів : Закон України від 2 жовтня 2019 р. № 141-IX. *Відомості Верховної Ради України* 2019. № 49. Ст. 328. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text>
45. Про Митний тариф України : Закон України від жовтня 2022 року № 2697-IX. *Відомості Верховної Ради України* 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
46. Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 груд. 2014 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-14#Text>
47. Стратегія Агентства митного та прикордонного контролю США 2020. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2016/21.pdf
48. Указ Президента України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства та додатків 1,2,3,6,7,8 до неї» від 23.05.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/699/2000#Text>
49. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони від 27 черв. 2014 р. № 75. Т. 1. Ст. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

50. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
51. Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу: Наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2012р. № 61. Ст. 2491.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text>
52. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: Наказ МФУ від 30.05.2012р. № 80. Ст. 3233.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12#Text>
53. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012р. № 40. Ст. 1522.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427-2012-%D0%BF#Text>
54. Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови КМУ від 21 травня 2012 № 461: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2013 р. № 879.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2013-%D0%BF#Text>
55. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 2552.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-12#Text>
56. Про місця доставки товарів транспортними засобами: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012р. 2012. № 59. Ст. 2383.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-12#Text>
57. Про затвердження переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття: Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-20#Text>
58. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації

на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12#Text>

59. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті : Наказ Міністерства фінансів України від 10.03. 2015 № 308.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0486-15#Text>

60. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. №65. С. 2265.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>

61. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012 р. 2012. № 56.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>

62. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 18. Ст. 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>

63. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>

64. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 вид 27.05.2008 р. № 43. Ст. 1430.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>

65. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

66. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 р. № 281.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text>
67. Про затвердження Порядку використання безконтактного електронного носія, який імплантовано в паспорт громадянина України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2016. № 25. Ст. 998.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-16#Text>
68. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2. Ст. 5.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text>
69. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 18. Ст. 101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
70. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
71. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 118. 2017. № 80.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2017-%D0%BF#Text>
72. Про затвердження Порядку провадження за заявами про оформлення документів для виїзду громадян України за кордон на постійне проживання: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.08.2016. № 816.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1241-16#Text>
73. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03 квітня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

Основна література

1. Митне право: підручник / за заг. ред. О. П. Рябченко, Л. М. Дорофєєвої. – Луцьк : Вежа-Друк, 2024. – 548 с.
<https://jurkniga.ua/contents/mitne-pravo.pdf?srsltid=AfmBOoq9e0FHmUouooHymLuQU76XHzWlOtDPyosqvpjJnCwe-6KyU5dW>
2. Назарова, Г. Б., Кононенко, Л. В., Васильєв, О. В. Митне оформлення у системі митного контролю: сучасний стан та напрями удосконалення. *Таврійський науковий вісник*. Серія: Економіка, 2023(16), С. 249–257.
<http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/392>
3. Рябченко О. П. Місце митного права у структурі системи права: окремі пропозиції щодо визначення. *Юридичний вісник*. 2022. № 3 (64). С. 30 –37.
<https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/16873/24191>
4. Гаращук В. М., Дмитрик О. О., Федчишин С. А. Переміщення товарів через митний кордон України: окремі пропозиції щодо удосконалення. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. №12 (26). С.27–39.
<https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/03/30-3.pdf>
5. Пипяк М. І., Кокарча Ю. А. Реформування митного законодавства України в умовах Євроінтеграції. *Нове українське право*. Спецвипуск. 2022. Т2.
<http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/400>
6. Перепьолкін С. М. Міжнародне митне право: питання теорії та практика застосування: автореф.дис. ... доктора юрид. наукнац.юрид.ун-т ім. Я. Мудрого; Харків. 2021.
<http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/6930>
7. Авраменко Н. Л., Дорошенко Т. М., Матвєєв М. Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. 2022.
URL: www.economy.in.ua/pdf/1_2022/12.pdf
8. Денисенко С. І., Ільченко О. В. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур як основоположний документ у сфері митної справи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 638–641.

<http://essuir.sumdu.edu.ua:8080/handle/123456789/97365>

9. Корнійко Я. Р. Митне оформлення товару в режимі експорту: теоретичні аспекти. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2021. №4 (76). С. 79–88.
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=evngu_2021_4_11
10. Найденко, О., Гунько, К. Митні режими експорту та імпорту: регулюючий аспект та податкові наслідки. Економіка та суспільство, 2022 (46).
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-38>.
11. Петрова І. П. Митне право. Навчальний посібник. Ірпінь, 2020. 407 с.
12. Герчаківський С. Д. Митна справа: навчальний посібник. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. С. 290.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45653/1/%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9c%d0%a1_2020.pdf
13. Берестов І. В. Митне оформлення вантажних перевезень: Навч. Посібник. Берестов, О. С. Пестременко-Скрипка, А. В. Колісник та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2023. С. 121.
<http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/15091/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>

Додаткова література

1. Лемеха Р. І. Правове регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспективи його вдосконалення. *Актуальні проблеми держави і права*. Одеса : Гельветика, 2020. С. 87–96.
<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14094/Lemekha%20R.%20I.%20Legal%20regulation%20of%20customs%20regimes%20under%20the%20Customs%20Code%20of%20Ukraine.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2. Парагайло В. О. Адміністративно-правове регулювання порядку вивезення, ввезення та повернення в Україну культурних цінностей: автореф.дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.07 / В. О. Парагайло; нац. академія внутр.справ Київ, 2021. 22 с.
http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/18586/1/dysertatsiya_Parahaylo_s_ayt.pdf
3. Баламуш М. А. Реформування Митної служби України відповідно до євроінтеграційних процесів. Сімдесят восьмі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки 28–29.09.2023.
<http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-4438/>

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> – Офіційний сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
5. <http://www.un.org>.– Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
6. <http://coe.int> – Офіційний сайт Ради Європи
7. <http://europa.eu.int> – Офіційний сайт Європейського Союзу
8. <http://echr.coe.int> – Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
9. <http://www.customs.gov.ua> – Офіційний сайт Митної Служби України

Навчальне видання

МИТНЕ ПРАВО

ЕЛЕКТРОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування,
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок,
073 Менеджмент

Електронне практичне видання

Укладач:

Баламуш Мар'яна Анатоліївна

В авторській редакції

Затв. авт. 12.12.2025. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.
Обсяг 1,1 МБ. Зам. № 3068.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
вул. Університетська, 12, м. Одеса, 65082, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua